

Welke rol speelt de bebouwde ruimte voor sociale cohesie?

- Sociale cohesie
- Belang van 'ruimte'
- Niet-stedelijke gebieden?

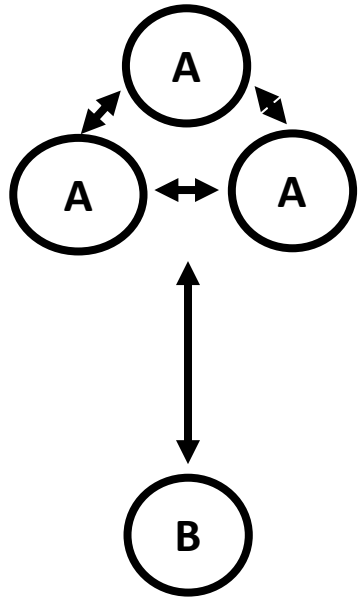
Sociale cohesie

‘Mate van samenhang tussen leden van een groep/samenleving’

- Verschillende niveaus
- Verschillende dimensies
  - **Symbolisch ~ identiteit, ‘sense of belonging’**
  - **Fysiek ~ interacties, relaties**

Interacties en relaties

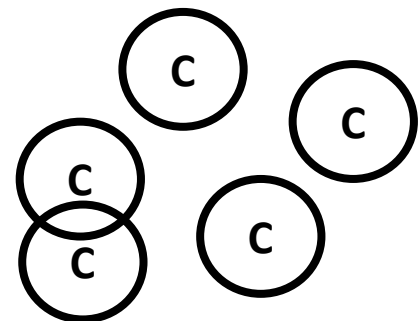
Banden

- Sterk, comfortabel, steun. Mensen die op elkaar gelijken.

Bruggen

- Zwakker, toegang tot nieuwe ideeën en opportuniteiten. Mensen die van elkaar verschillen.

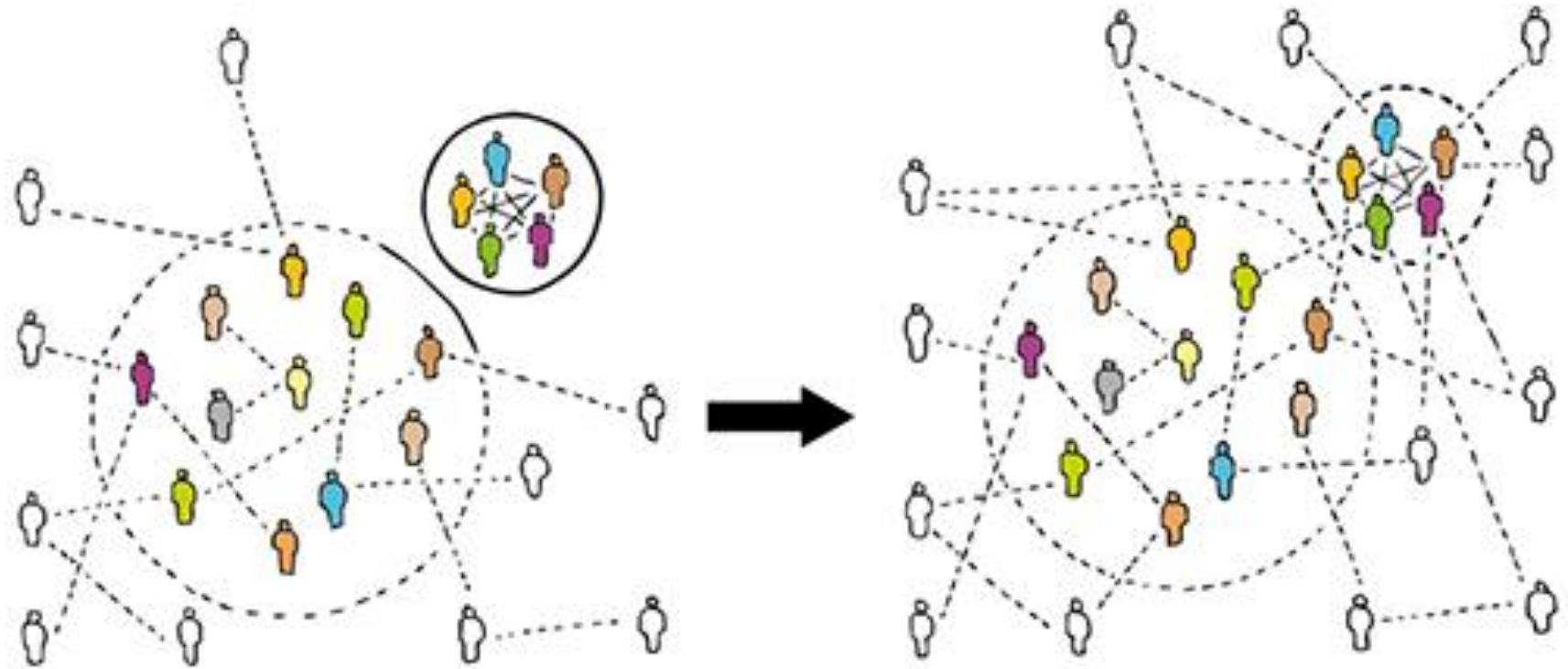

Vluchtige contacten

- Het 'kleine ontmoeten', 'familiar strangers'

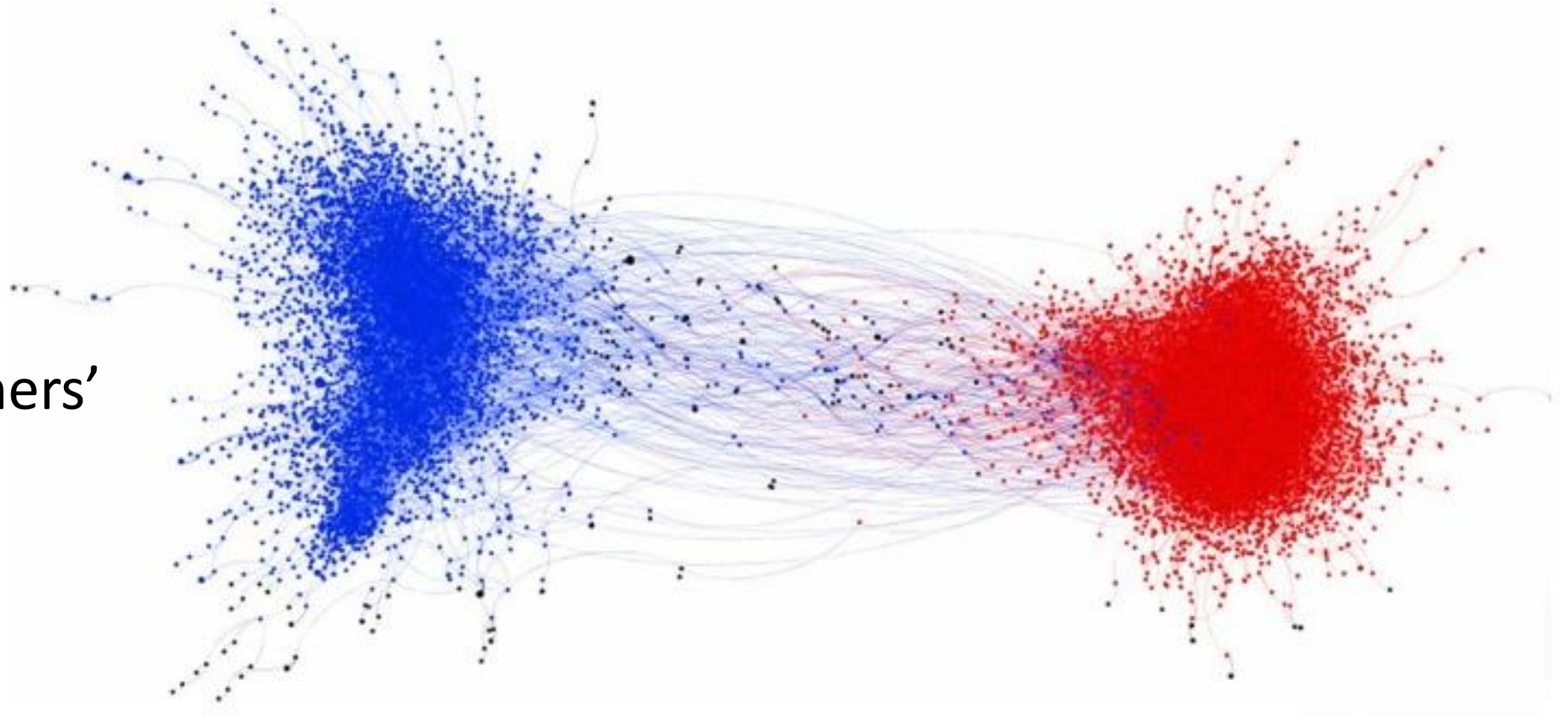
The strength of weak ties (bruggen) (Granovetter, 1973)

‘the dark side of
‘community’

'Echo-kamers'

Trends in Cognitive Sciences

Belang van bebouwde ruimte

Context creëren waar mensen

- Zich verbonden, thuis kunnen voelen
- Interacties en relaties kunnen vormen en onderhouden

Door:

- Publieke ruimte leesbaar en aantrekkelijk te maken
- Diversiteit aan ontmoetingsplaatsen te voorzien

(1) Vormgeving van publieke ruimte

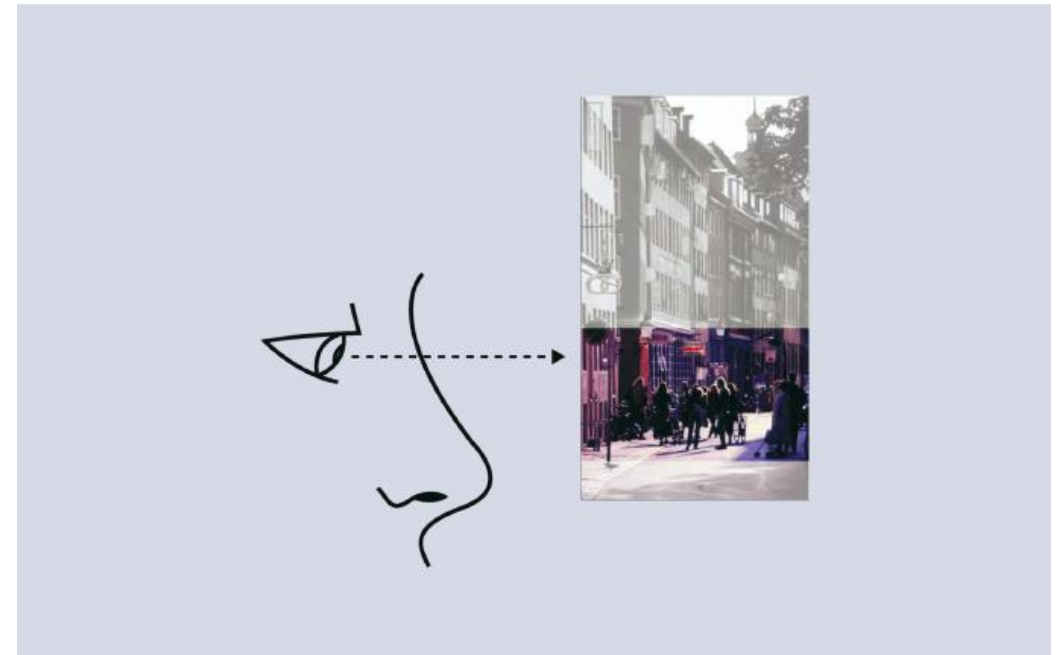
Op mensenmaat. Mensen verleiden om ruimte te gebruiken en te blijven hangen.

- Leesbaarheid
- Aantrekkelijkheid

Gehl: 'A good city is like a good party - people stay longer than really necessary, because they are enjoying themselves.'

Gehl, J. (2016). *Steden voor mensen*. Brugge: Vandenbroele.

We experience the environment at eye level

Leesbaarheid

- Herkenbaarheid, 'cues'/kapstokken waaraan mensen mentale kaart ophangen en navigeren doorheen de ruimte
- ~ identiteit, symbolische verbondenheid

Symbolisch

Programmatisch

Minimalistisch

Figure 3. Superkilen's Red Square, aerial view (Source: BIG 2012).

Aantrekkelijkheid

1. Bescherming
2. Comfort
3. Amusement

Mensen blijven hangen →
Vluchtige contacten en
onderhouden van bestaande
relaties

Protection

Protection against traffic & accidents — feeling safe

- Protection for pedestrians and cyclists
- Eliminating fear of traffic
- Safe crossings

Protection against crime & violence — feeling secure

- Lively public realm
- Allow for passive surveillance
- Diversity of functions 24/7/365
- Well lit / lighting in human scale

Protection against unpleasant sensory experiences

- Wind/draft
- Rain/snow
- Cold/heat
- Pollution
- Dust, noise, glare

Comfort

Opportunities to walk/cycle

- Room for walking
- Interesting facades
- No obstacles
- Good surfaces
- Accessibility for everyone

Opportunities to stop & stay

- Attractive & functional edges
- Defined spots for staying
- Objects to lean against or stand next to
- Facades with good details that invite staying

Opportunities to sit

- Defined zones for sitting
- Pleasant views, people watching
- Good mix of public and café seating
- Resting/waiting opportunities

Opportunities to see

- Reasonable viewing distances
- Unhindered views
- Interesting views
- easy orientation
- Lighting (when dark)

Opportunities to talk & listen

- Low noise levels
- Public seating arrangements conducive to communicating, 'talkscapes'

Opportunities for play & exercise

- Allow for physical activity, exercise, play & street entertainment
- Temporary activities (markets, festivals, exhibitions etc)
- By day and night
- In summer and winter

Enjoyment

Dimensioned at human scale

- Dimensions of buildings & spaces in observance of the important human dimension in relation to senses, movements, size and behaviour

Opportunities to enjoy the positive aspects of climate

- Sun/shade
- Heat/coolness
- Shelter from wind/breeze

Aesthetic qualities + positive sensory experience

- Good design and detailing
- Good materials
- Fine views/vistas
- Rich sensory experiences: trees, plants, water

(2) Type ruimte

Belang van 'tussenruimtes'

Toegankelijkheid	Voorbeeld	Banden		Bruggen		Vluchtige contacten
		Ontmoe ten	Onderh ouden	Ontmoe ten	Onderh ouden	
Privaat	Thuis		✓			
Privaat-Publiek Toegang afhankelijk van lidmaatschap	Verenigingsleven; moskee, collectieve binnentuin, voetbalclub		✓	✓	✓	✓
Semi-publiek Toegankelijk, maar 'begrensd'	Café, straat waar we wonen, schoolpoort	✓	✓			✓
Publiek	Straat, winkelcentrum, openbaar vervoer..		✓		✓	✓

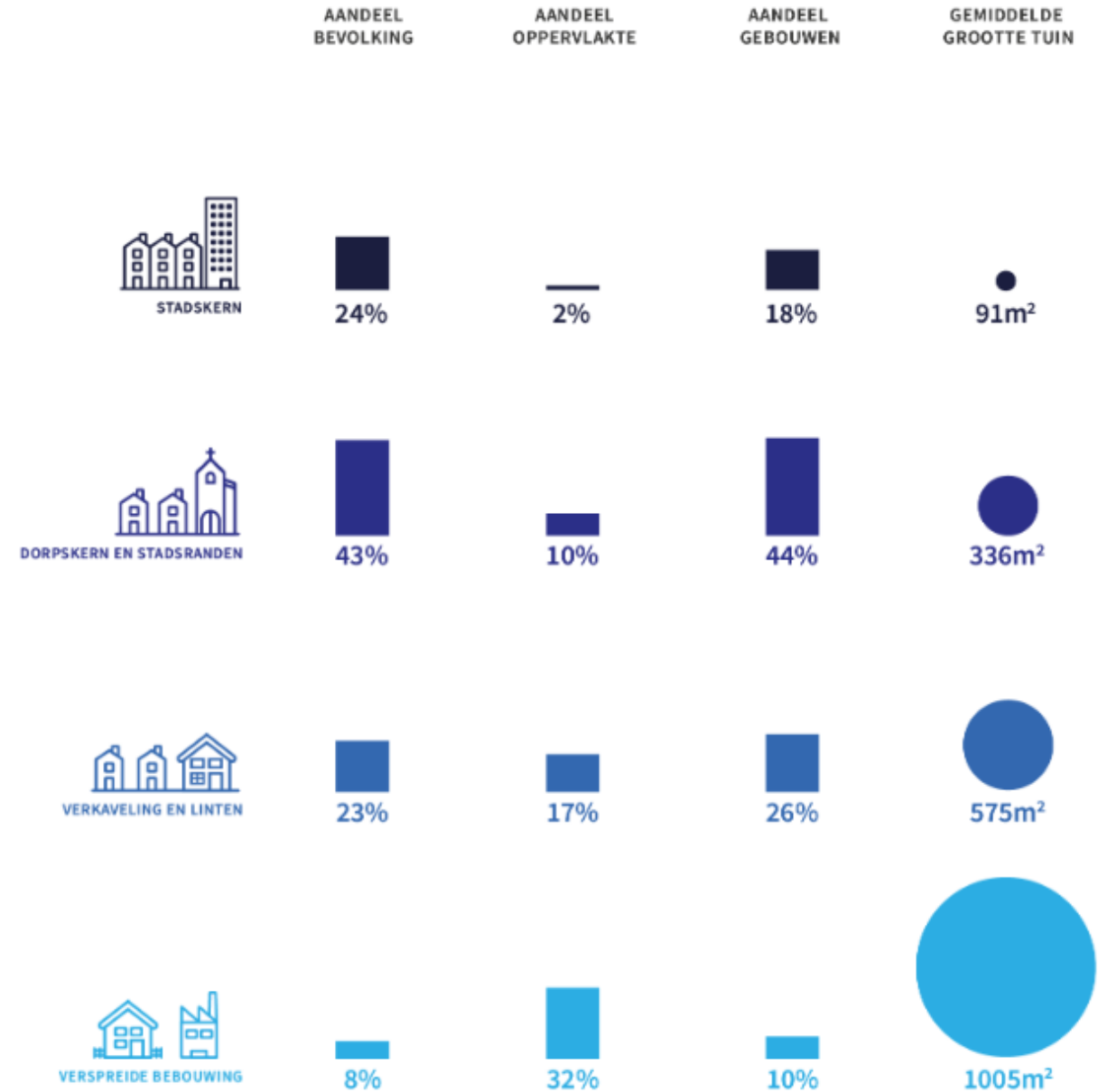
Loopmans, M., Leclercq, E., Newton, C. (2011) *Plannen voor mensen: handboek sociaal-ruimtelijke planning*, Antwerpen: Garant.

Plannen voor sociale cohesie =

- Publieke ruimte leesbaar en aantrekkelijk maken
- Diversiteit aan ontmoetingsplaatsen, tussenruimtes voorzien

Figuur 35 geeft een overzicht van de belangrijkste kencijfers per type.

Figuur 35: Overzicht kencijfers per type

Publieke ruimte buiten de stadskern?

Sinaai

Herzele

Bavikhove

Vossem

Dorpsbewoners

- Identiteit gedefinieerd in tegenstelling tot 'de drukte van stad'.
  - Dorpsbewoners zijn experts in 'vermijdingsgedrag'
  - Verdwijnen van voorzieningen zorgt ook voor groter 'sociaal comfort', minder sociale verplichtingen
- Belang van tussenruimtes!
  - Nederlands onderzoek toont dat dorpsbewoners elkaar vaker in voorzieningen ontmoeten dan stedelingen, maar contextueel afhankelijk of het over dorpshuizen, café's, winkels, basisscholen of sportcentra gaat

Aalbeke

Tips voor dorpszalen?

- Diversiteit aan evenementen/ verenigingen die zaal gebruiken
- Multifunctionaliteit/ verschillende bestemmingen koppelen in omgeving
  - Niet helemaal noodzakelijk dat verschillende doelgroepen samen activiteiten beleven, wel dat ze elkaar kunnen kruisen?
- Design opdat verschillende doelgroepen zich sociaal comfortabel kunnen voelen in de ruimte, conflicten vermijden
- Inzetten op kwaliteit en bereikbaarheid vanuit andere dorpen en voor minder mobiele mensen

Vragen

maarten.gheysen@kuleuven.be

ellen.vandenbogaerde@vives.be

<http://www.collectivespaces-kuleuven.be/>

